

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI

Göran Honga/14.04.2020

Eduskunnan valtionvarainvaliokunnalle

Asia: Asia: HE 43/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 toiseksi lisätalousarvioksi

Koronapandemia aiheuttaa terveydenhuoltojärjestelmälle suoria, välittömiä kuluja, että kuluja, jotka toteutuvat myöhemmin. Korona vaikuttaa kaikkiin terveydenhuollon kuluihin, koska järjestelmää joudutaan sopeuttamaan merkittävästi kriisin hoitamiseksi.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kulut

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri (VSSH) on Kuntaliiton pyynnöstä arvioinut alustavasti jäsenkunnilleen koituviksi koronan aiheuttamiksi kuluiksi vuoden 2020 aikana noin 40-50 M€ nettomaksuosuuden pienennyksen, joka jää alijäämänä taseeseen edellyttäen, että koronan aiheuttamat poikkeusjärjestelyt kestävät puoli vuotta 40 %:n sairastuvuudella. Laskelman pohjana on oletama, että elektiivistä toimintaa supistetaan voimakkaasti pandemian huipun yli. Yllä kuvatut koronaepidemiaan allokoituvat lisäkustannukset sisältävät henkilöstön uudelleenjärjestelystä ja pikakoulutuksesta syntyneet kulut, laitehankintoja sekä tehohoitoon että diagnostiikkaan ja suojavaarusteiden hankintoihin kohdentuvia kuluja ja vastaavasti Mainittakoon että TYKS otti käyttöön PCR-pikatestauslaitteen pääsiäisen jälkeen täysin talousarvion ulkopuolisena hankintana.

Peruttu elektiivinen hoito siirtyy eteenpäin vuodelle 2021. VSSH on joutunut kohdentamaan aiemmin elektiiviseen toimintaansa varatuista resursseista yli kolmasosan covid-19 hoitoon ja siihen varautumiseen.

Sairaanhoitopiiriltä jää saamatta elektiivisen toiminnan tuottamisesta perittäviä tuloja kunnilta. Vastaavasti toimintakulut eivät alene kuin nimellisesti. VSSH joutunee ottamaan lainaa hoitaakseen taloudelliset velvoitteensa, mm. palkan-maksun ja koronaan liittyvät hankinnat. Tällä hetkellä näyttää siltä että yhteiskunnallisten toimintojen rajoittaminen on hidastanut taudin merkittävää leviämistä Suomessa mutta samalla pitkittänyt pandemian kestoja.

Tilanne johtaa VSSH:n ja muiden sairaanhoitopiirien osalta rahoitukselliseen kriisiin. Tämä kriisi tulee vaarantamaan potilaiden yhdenvertaisen hoidon ja terveyspalvelujärjestelmän toimivuuden. Edellä oleva johtaa VSSH:lle vuodelle 2020 40-70 miljoonan euron alijäämään, mikä jää jäsenkuntien katettavaksi. Vuonna 2021 toimintaa joudutaan kertyneen jonon vuosi lisäämään ja kuntien kulut nousevat. Kuntaliitolle toimitetun ennusteen mukaan kulut nousevat 45 M€ ja kunnilta perittävä kokonaisrahoitustarve nousee 86 M€ taloussuunnitelmaan verrattuna.

Kuntaliiton alustava arvio päättyi siihen, että covid-19 aiheuttaa ainakin 600 miljoonan euron ylimääräiset kulut kunnille, joka tämän hetken kehityksen mukaan vaikuttaa vahvasti aliarviodulta.

Taloudellisen kriisin välttäminen vaatii, että suoraan sairaanhoitopiireille kohdennetaan tukirahoitusta viipymättä maksuvalmiuden ylläpitämiseksi ja alijäämien ehkäisemiseksi.

Lisätalousarvio

Lisätalousarviossa on kohdennettu kohtaan Terveysten ja toimintakyvyn edistäminen, Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v) lisäystä 600 000 000 euroa, pandemiatilanteen edellyttämien suojavaarusteiden ja -laitteiden, terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden sekä lääkkeiden hankintaan.

1.Suojavarusteet

Pandemian välittömän hoidon varmistamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että **suojavaarusteiden** hankintaan panostetaan merkittävästi, etupainotteisesti ja myös normaalia korkeammat hankintariskit hyväksyen. Korkean suojaustason hengityssuojaimien riittävyys on avainasemassa riskiryhmien suojelemisessa myös kotihoidossa ja vanhusten palveluyksiköissä. Rajoitteiden purkamisessa tulee harkita hengityssuojainten käytön suosittelusta ja tällöin suojainten saatavuus on avaintekijä tartuntariskin pienentämiseksi.

2.Testauskapasiteetti

Tällä hetkellä ei tiedetä voidaanko covid-19 leviämistä estää taudin läpikäymisellä tai rokotteilla, sillä immunitetin kehittymisestä ei tiedetä tarpeeksi, eikä taudin sairastaneiden todellinen määrä ole tiedossa. Tartuntapyrähdyksen pysäyttäminen vaatii nopeaa matalan kynnyksen **testauskapasiteettia** koko maahan erityisesti epidemian pysäyttämisen nopeuttamiseksi, mutta varsinkin mahdollisen toisen ja/tai kolmannen aallon estämiseksi. On perusteltua lähteä siitä, että kokonaisuutta tulee hallita kansallisesti. Kapasiteettia voidaan ylläpitää sairaanhoitopiirien laboratorioden toimesta, mutta se vaatii kansallista ohjausta ja taloudellista panostusta. Tällä hetkellä Suomen testauskapasiteetti ylittää jo esimerkkinä käytetyn Etelä-Korean testauskapasiteetin. Merkittävä haaste on ollut pula testeihin liittyvistä oheistarvikkeista, kuten erityisistä nenänielunäytteenottotikuista, sekä korkeaa valmistus-teknologiaa vaativista RNA-vapaista näyteputkista. Kansallinen COVID-testausstrategia tavoittelee 10000 testin kapasiteettia.

VSSHP ja HUS esittävät yhdessä että lisätalousarvion määrärahasta irrotetaan korkean volyymin testauskapasiteetin lisäämiseksi molemmille määräraha 5000 testikapasiteetin vuorokaudessa omaavan laitteiston ja tarvikkeiden hankintaan eli yhteensä 10.000 testiä per vuorokausi. Molempien sairaanhoitopiirien laboratoriot ovat jo aiemmin tehneet yhteistyötä resurssien tasaamiseksi. Alustavat arviot monipuolisen yhdistelmälaitteiston hankinnasta tarvikkeineen on noin 2 M€ per kappale. Laitteisto kykenee silloin sekä viruksen tunnistamiseen (PCR) että serologiseen analyysiin (vasta-aineet). Tällaisia laitteita ei ole valmiina mutta toimittajilta saadut alustavat tiedot osoittavat että laitteet saataisiin toimintakuntoon vuoden vaihteeseen 2020-2021. Laitteiden ohella tarvitaan analytiikkaan sopivia reagensseja joiden markkinahinta likkuu PCR:n osalta noin 150 €/kpl ja serologian osalta noin 30-50 €/kpl. VSSHP ja HUS esittävät että laitteet ovat jatkuvassa tuotantokäytössä sairaanhoitopiireissä myös tulevia kausi-influenssa aaltoja varten.

3.Kontaktien jäljittäminen

Kontaktien jäljittäminen ja karanteenin käyttö on taudin leviämisen estämisessä välttämättömyys. Teknisten apuvälineiden, kuten mobiilisovelluksen hankkiminen voi olla perusteltu resurssikohdennus, huomioiden kuitenkin sen mahdollisuudet yksityisyydensuojan näkökulmasta. Vapaaehtoisuuteen perustuva sovelluksen käyttö voisi helpottaa jäljittämistyötä.

Lopuksi

Lisätalousarvio ei suoraan huomioi sairaanhoitopiirien kiristyvää taloutta. VSSHHP katsoo, että lisätalousarviossa kohdennettaisiin etupainotteisesti **taloudellista tukea suoraan sairaanhoitopiireille**, sillä tuki tarvitaan turvaamaan kaikkien, siis myös muiden kuin koronapotilaiden yhdenvertainen hoito.

Turussa 14.04.2020

Göran Honga
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin vs. johtaja
Sairaalanneuvos